

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան 12 Ֆր.

Վեցամսեայ 6 Ֆր.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Երկու քիւր միկ ծրարով

Տարեկան . . . 12 Ֆր.

Վեցամսեայ . . . 7 Ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօլար

Վեցամսեայ 1.50 »

Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Մանուցման ուղը  
20 ամսիս



ԱՋԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՄԵՆ ԶՈՐԵԲՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

Գրոշրոշիւք եւ լեւ  
տրոշիւք

ՀԱՍՑԵ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

Иравункъ

ВАРНА

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Գահիրէի ազգ. երկսեռ վարժարանին շինութեան համար 12,000 ոսկի ծախք կանխատեսուած ըլլալով, տեղւոյն Առաջնորդը և ժողովականները խմբովին գլխաւոր են վսեմ. Պօղոս փաշա նուպարեանի և խնդրած են որ Առեւտրական վարժարանին համար յատկացուցած գումարին մէկ մասը նուիրէ ազգ. վարժարանի շինութեան :

Այս գիւմուսին վրայ Պօղոս փաշան պաշտօնապէս Ընդհ. Ժողովին ուղղած է գրութիւն մը, որով խոստացած է, ազգին բաղձանաց համեմատ, իր ծախքով շինելու նոր վարժարանը, որպիսի պարունակէ առաջնորդարանի մը մասն ալ : Փաշան ազգ. վարժարանը շինել տալէն յետոյ Առեւտրական վարժարանի մը համար նախապէս որոշած 40,000 ոսկիէն աւելնալիք գումարով վագֆ կալուածներ պիտի գնէ յանուն ազգին և այդ կալուածներու հասոյթը նուպարեան գերդաստանի ներկայացուցիչներուն հսկողութեան ներքեւ պիտի գործածուի հայ ուսանողներու բարձրագոյն ուսում ստանալուն :

Մենք կը տեսնենք թէ այս կերպով Առեւտրական վարժարան մը հաստատուելու ծրագիրը ջուրը ինկած է : Եթէ այսպէս է, շատ կը ցաւինք, Գահիրէցիին իր վարժարանը պէտք էր տեղական հանգանակութեամբ կառուցանէր և անուղղակի կերպով պատճառ չըլլար օգտակարագոյն ծրագրի մը աւրուելուն : Մեր երիտասարդներուն համար աշխարհի ալէն կողմը միակ բաց տապաքէզը Առեւտրական ասպարէզն է, ասոր համար պէտք է պատրաստենք մենի բաւական թուով պատանիներ : և այս Առեւտրական վարժարաններով կրնայ ըլլալ :

Գահիրէի հայութիւնը՝ որ իր

փաշաները, պէյերը, ջոյերը եւ պոչերը ունի, մեծ գումարութիւն չպիտի կրէր արդէն պատրաստ եղող 4000 ոսկիին վրայ նոյնչափ ալ հաւաքելով, իր նախակրթական վարժարանը շինելու համար : Մինչդեռ տեղւոյն Առաջնորդարանի ժողովականները իրենց այս քայլով թէ՛ նուաստութիւն մը բերած եղան Գահիրէի հայ գաղթականութեան անունին, իբրեւ վարժարան մը կառուցանելու անկարող մարդիկ, և թէ ընդհանուր հայութիւնը զրկած եղան նուպարեան գերդաստանի մեծագոյն մէկ բարեքէն, ազգին համար անհրաժեշտ և միակ հաստատութիւն մը, ուր պիտի յաճախէին աշխարհի բոլոր ծայրերը գտնուող հայ գաղթականութեանց զաւակներէն որոշ թուով պատանիներ ու երիտասարդներ, որոնց՝ արտասահմանեան այդ բարձրագոյն և միակ ազգային հաստատութեան մէջ՝ իրար գալ, կենակցիլ խորհրդակցիլ ու աշխատիլ իրարու վաճառականական յաջողութիւններ ապահովելէ զատ ազգօգուտ մեծագոյն ձեռնարկներու համար ալ մեծ գիւրութիւններ պիտի ընծայէր :

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Պուլկարիա այցելու հոգեւոր հովիւ կամ Պատր. փոխանորդ զրկելու խօսքերը քանի մը ամիսը անգամ մը կը կրկնուին Պուլկարի թերթերուն մէջ : Այս անգամ կրկին Մանգուսէի մէջ կը կարդանք հետեւեալ բանաձեւած տուեթիւր :

Պուլկարիոյ մէջ քահանայական ձեռնադրութեանց եւ եկեղեցական ու գաղութական խնդիրներու կարգադրութեան համար, Պատրիարքարանը հարկ դատեց այցելու հոգեւոր հովիւ մը զրկել : Այս պաշտօնին յարմարագոյնը նկատուեցաւ Տ. Մովսէս եպս. Կէօմբի քանդակ : Ն. Սրբազնութիւնը պատրաստակամութիւն չունեց, սակայն խնդրեց որ ձեռնը Պուլկարի անցնէ :

Պիւլէճիկի նախկին առաջնորդ Տ. Մովսէս եպիսկ. ասկէ

քանի մը ամիս առաջ Պուլկարիոյ համար «Պատր. փոխանորդ» նշանակուած էր. այսօր ինչու «այցելու հոգեւոր հովիւ» կըսուի կոր : Եթէ Տ. Մովսէս եպիսկ. իրօք Պուլկարիա գալու պատրաստ է կամ ազատ է, ինչու այսչափ ամիսներ անցնելէ յետոյ այսօր ձեռն ալ Պուլկարի անցնել կուզէ :

Ասոնք հարցումներ են որոնց անկեղծ ու տրամաբանական պատասխանը սա կրնայ ըլլալ միայն.

— Պատրիարքարանը ստիպուած է թրքական հանրածանօթ «եւրպաշաւաշ» քաղաքականութեանը հետեւելու, Պուլկարիոյ հայերը օրօրելու համար, որպէսզի ուրիշ գուռ ձեռք չստանան :

Բայց մենք պիտի սպասե՞նք դեռ այդ տարաւոր խօսքերով կապուած :

Ինչ կը խորհի վառնայի Պատրիարք. Խորհուրդը, որ քանի մը ամիսներէ ի վեր փոխանորդութիւնը ունի Պուլկարիոյ հայութեան 3/4 մասին, բանիբուն եպիսկոպոս-առաջնորդով մը Պուլկարահայութիւնը օժտելու համար հարկաւոր գիւմուսներ ընելու : Ըրա՞ն ու է գիւմուս :

ԸՆՏԻՐ ՄՏՔԵՐ

Բանականութիւնը ուշ կը հասնի մարդուն, ու երբ կուգայ, կը հասնի կը տեսնայ որ իր տեղը յիմարութիւնը բռնէր է :

(Վօլթէր)

Գիտութիւնը՝ որ այսօր հնարքներ գտած է խուզարկելու եւ քննելու Ուկրաինոյ խորութիւններն անգամ, դեռ ոչ մէկ հնար կամ միջոց գտած է, որով կարողանայ քննել եւ չափել մարդկային յիմարութիւնները :

(Վալտայր)

Բաղաքականութեան գլխաւոր չարիքը հայրենիք խօսքի քննութիւնն է :

(Նոյն)

Զօրեղները նուաճեցին աշխարհը, իսկ խաղաղասէրները կը պահպանեն զայն :

(Նոյն)

Որ եւ է վարդապետութեան ճշմարտութիւնը նոյն վարդապետութիւնը դաւանողներու թիւի շատութիւնը կախուած չէ. Բուդիսթները 500 միլիոն են, սակայն այս չը նշանակէր թէ Բուդդայականութիւնը մի ճշմարտ վարդապետութիւն է :

(Իվ. Գիլիօ)

Ազգ մը չը մեռնի՝ խոստովանելով իր ըրած սխալը, այլ կը մեռնի, կանայտանայ, եթէ պնդէ նոյն սխալմունքը կրկնելով :

(Ալֆ. Դիւքէ)

Աղքատներու զարդարանքը աւելի ցաւ կազդէ մարդուն, քան թէ անոնց թշուառութիւնը :

(Վէրթման)

Ամէն մտքը կը ցանկայ երկար ապրիլ, բայց ծերացած ըլլալ ոչ ոք չուզէր :

(Սվիֆտ)

Ոչափ աւելի ժողովուրդ մը իր մէջ կը պարունակէ աւանակներ, նոյնքան ալ աւելի այդ ժողովուրդը ենթարկուած է հարուածներ կրելու :

Իւրաքանչիւր ազգ իրեն արժանի լրագրները ունի :

(Տէլէր)

Զարամիտ կուսակցութիւններուն հլութիւն պէտք է մաղթել, իսկ յիմարին լաւութիւն :

(Շամֆոր)

Կան ժամանակի չըջաններ, երբ հասարակաց կարծիքը ըստ իր ամենազատ կարծիքն է :

(Նոյն)

Երբ չարագործ մարդիկ յաջողութիւն ունենան, յանցանքները կը բազմապատկուին :

(Սողոմոն Իմաստուն)

Մաղկաքաղ ըրաւ Ա. Ս.

ՌՈՒՍ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

ՌՈՒՄԻՐԵՐ ԵՒ ՊԱՏՆԷՇՆԵՐ

Ս. Բեդերսպուրկ 27 դեկտ.

Կայսրութեան ներսերէն եկող լուրերը անգործացուցիչ ըլլալէ հետոյ են :

Այս առաւօտ Գերմանիայէն Բեդերսպուրկ հասնող կառաւորման մը



## ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԸ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—\*—

Պօլոյոյ «Մանգուլէի-էֆրեար» օրաթերթին մէջ կը կարգանք հետեւեալը .

Դեռ մտաւոր չէր չորացած Մկրտիչ վրդ . Չղատեանի վեղարարութեան առթիւ մեր գրած համակարար տողերուն , որոնք կուղղուէին խեղձ վարդապետի մը , որ ամուսնական կեանքը բոլորովն ընտանեկան քաղցրութիւնները եւ մեծնայն ժամանակ անհնէն սոսկալի դառնութիւնները տեսած , կեանքը իր ամբողջ ելուէջներովը սերտած , հիմա բնականաբար վիճակին մէջ կուգար պլլուիլ մարդկային վերջին ապաւենին՝ ինչո՞ւ ու Գաւազանին ուր կը հրաւիրէր գինքը իր կրօնականի սքեմը : Աստղ սակայն օր ասոնք վերադարձան . զգացումներն եղիւ , որոնք յաճախ կ'արտացոլան գրիչներու ասակ , առանց սակայն կաթիլ մը իսկ տեղ գտնելու ակնարկուած անձերուն սրտին մէջ : Չղատեան վրդ . այնպէս կը կարծէինք թէ դառնուկի անմեղ մօրթ մը կը կրէր . երբ մեղադրուած հոգիով մը իր Հապէշիստանի հոգեւոր հովուութիւնը պատմելով հին Հայ եկեղեցիին արժանապատիւ գիրքը կը պարնայէր , չտունարով միշտ ինքզինքը առաջ քշելու եւ բէրլաւ ընել , որուն գիտակցաբար արձագանքը կ'ըլլայինք , միշտ քաջալերելու դիտումով պարկեշտ եւ դժբաղդ եկեղեցական մը : Առջի օր սակայն դէպքերը բոլորովն հակառակը ցոյց տուին . եւ Չղատեան Մկրտիչ վրդ . դրապէս արդարացոյց թէ ինք բառին բուն իմաստով . . . Վահրիճեան կամ Թաթուլեան մըն է : Այս խեղձի վարդապետը սենեակ մը վարձած էր Գում Գարու պարկեշտ արհեստագործի մը տան սէջ ուր վարդապետովայն ասպնջականութիւն մը կը պսնէր : Տանտէրը , համեստ ու պատուաւոր արհեստագործ մը , բնաւ անտեղութիւն շաներէր Հայ եկեղեցւոյ վարդապետի մը սենեակ մը վարձու տալուն մէջ մանաւանդ որ զոքանչ մըն ալ կար մեկտեղ : Եւ իրօք

սեւանքով , երկուքն ալ նոյն պահուն սպաննուեցան : Պայթումի պահուն անոնց քով կը գտնուէին նաեւ Սօֆի Արաչո եւ նաեւ Թաթուլեան Մկրտիչը : Երկու կին . ինչպէս նաեւ պուլկար խոփ . բարակաւ ընկերութեան անգամներէն Սօֆիայի մէջ , Բաւայթի Թաթուլեան , Սարգիս Բաւի , Բիւլն Մատթի անուն աւագակները , ինչպէս նաեւ պուլկար յեղափոխական ընկերութեան պատկանող երկու աւագակներ ալ :

Օսմ . քոմիսէրութեան նոյն հեռագիրը կը ծանուցանէր նաեւ թէ այս խնդրոյն վերաբերեալ բացատրութիւններ եւ մանրամասնութիւններ պարունակող կարգ մը թղթակցութիւններ կը գտնուին Բ . Դրան մօտ :

Հեռագրին մէջ յիշուած Թուղթերը անմիջապէս Բ . Դրանէն բերուեցան եւ մանրամասն քննութիւնն եւ ուսումնասիրութեան ենթարկուեցան : Աստուծոյ բովանդակութիւնը հետեւեալն է . — Պուլկարիոյ օսմ . քոմիսէրութեան կատարած քննութիւններէն ու զրկած տեղեկագրիւններէն կը յայտնուի որ այս Պալի գիւղին մէջ տեղի

ալ երբ մարդ Աստուծոյ պաշտօնեայի մը չվստահի . այլ եւս որո՞ւ վստահի : Չղատեան վարդապետ կը տեղադրուի տունը եւ կը սկսի գինարբութիւն : Բազմապիսի խնկարկուներ յաջորդաբար կ'այցելեն վարդապետին , առտու իրիկուն պակաս չնկող գինին ու օղին իրենց ձեռքէն ու բերնէն : Այս այցելուներէն մէկը օր մը յանդերձութիւնը կուենայ վարդապետին տանտիրուհիին հանդէպ անվայն արարքի մը սկզբնաւորութիւնը փորձելու : Սակայն կնոջ ամուսինը առանց խնդրելու երկրորդի մը ձգելու , ինք ձեռքովը կը կարգադրէ հանդիւր . զայն տփելով ու գործնելով տեղով : Չղատեան վարդապետ կը զայրանայ , կը բորբոքի այս անբարոյութեան ու անպարկեշտութեան դէմ : «Իրեւ հիւր տունը մը բնորոշն էր եւ հոն պատուոյ հետ խաղաղ , առ ինչ խայտառակութիւն էր» : Մեր նորոշման այնքան կը կատարի որ նաեւ մը ալ կը գրէ եւ կը պատրաստուի խմբագրատունը դրկիլ դառնալու երկտասարդութեան անբարոյ արարքները բանադրելով : Բայց վարդապետին խելքին մէջ ինչ կ'անցնէր ո՞վ գիտէ , մէկ կողմ կը ձգէ այդ գանգատագիրը , եւ ինք ալ կ'սկսի տաղտկացնել տանտիրուհին իր լկտի հետապնդումներով : Կինը քանիցս կ'ազդարարէ եւ կը զգուշացնէ վարդապետը , սպանալով անոր : Առջի առտու , վարդապետը՝ երեսը լուացած ատեն զարձեւալ ակնարկութիւն կը նշէ կնոջ , որ ալ չկրնար իր համբերել կը խլէ էրկանը յատուկ կոչկարի դանակը եւ կը միտ վարդապետին գլուխը եւ կը վերաւորէ դայն . . . Աղմուկ իրարանցում կը փրթի : Բժիշկ կը կանչուի : Վէրքին խորութիւնը 15 սանդիւթէր է եւ ուղիղին սահմանէն հեռու ըլլալով տնմիջական վտանգ մը չսպանար : Վարդապետը կը դարձանուի , կինը խոստովանած է իր արարքը , որուն շարժանքն է եղբոր պատիւը : Ս . Պատրիարքը փոխանորդ Սրբազանին յանձնեց ինչորին քննութիւնը եւ հրամայեց որ Չղատեան վրդ . Հիւանդանոց փոխադրուի , սակայն վարդապետը մարմնից :

Քանիցս արգէն գրած էինք թէ որ-

ուհեցած պայթումին հետեւանքով սպաննուած խորթորդի Մրքայ լեան Պոլսէն Սօֆիա եկած հայկական Դրօշակ ընկերութեան աւագակտեղեւորն էր : Իսկ էտուար Ժօրիս անցադրը կըող եւ խորթորդի ընկերակցող անխաղաղ անձն ալ հայ ազգէն , եւ դարձեալ Դրօշակ ընկերութեան մէջ անգամ էր : Աստուծոյ զարկաւորութիւնը եւ թաղումը կատարուած է Ժրնէվ գտնուող Դրօշակի կեդրոնական վարչութեան անդամակից կարգ մը յեղափոխականներու եւ պուլկար խոփարարական ընկերութեան կողմէ : Երկու սպաննուածներուն բնակարանին մէջ գտնուած են եօթը սնտուկ կարեւոր թուղթեր ու առարկաներ զորս փախցնելու համար ամեն միջոց գործադրած են քոմիսէրները : Հետեւաբար սնտոց արարք եւ եղեակական եպիսկոպոսի փորձերն ու ձեռնարկները ապարդիւն մնացած են : Պալի գիւղին մէջ տեղի ունեցած պայթման ատեն ներկայ զտնուող Սօֆի եւ նաեւ Թաթուլեան անձանք տեղ մը փախած են :

Հարցաքննիչ մարմինը որ արդէն խնդրոյն խնդրութեանը եւ անոր սկզբնաւորութեան եղանակին պատրաս-

չափ մեծ անտեղութիւն է ամուրի եւ կեղեցականներու այսպէս տուներու մէջ սենեակ վարձելը : Բաւայթոյս ենք որ Չղատեան վրդ . ի այս ձախող արկածը առիթ մը կ'ըլլայ եւ հանրութիւնը կ'ազատի այլեւս տուներու մէջ վարդապետ տեսնելու փորձանքէն :

## ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՍԸ

Պակէ մինչեւ չաբաթ մը առաջ օղին մեղմ երթալուն հակառակ , յանկարծ փոթորկալից ցուրտի մը ըսկսումը բոլորովն շուտեցուցած ըլլալ կը թուի Վառնայի Աղքատախնամը , որ իրեն դիմող բազմաթիւ խեղձ աղքատներուն գոնէ քաջ մը փայտի ստակ կարենալ տալու համար դրամ հաւաքելու նոր մօտաւ կը յղանայ ու գործադրել կենիւ :

Չորեքշաբթի գիշեր ժամը 9 հազիւ եղած . հայոց թաղի փողոցին անկիւնէն կրկին ժամերով լապտերի մը աղօտ լոյսին հետ խումբ մը կը յառաջանայ : Առաջնորդող լապտերակիրն կը հետեւի իր օտար զաւաւսաւ պ Սոսկալի Գայուստը , Պուլկարայոց միակ Դրաւաճաղը , լեզուանի խանութպան մը եւ նորեկ քահանան , Տէր Վահրամ : Խումբը ձիւնեւոր ձեղքելով բայց հանդիսաւոր գրեւորքով կերթալ կը բաղխէ տանը դուռ . ողջոյնի , բարիկիւնի սովորական եւ հակիրճ ձեւակերպութեան անմիջապէս յետոյ , «Աղքատաց փայտ բաժնելու համար հանգանակութեան ելած ենք , նուէր մը տուէք» խօսքը կարտասանուի խումբին կողմէ յոսկայս : Տանտէրը առանց երկրորդել տալու կը փութայ իր նուէրը յանձնել եւ խնդրել որ ներս գան տաքնան : Խումբը յնորհակալութիւն յայտնելով դուռս կենիւ եւ ուրիշ դուռ մը ձեռք կ'առնէ . ուրիշ մըն ալ . եւ վերջապէս 5-6 տուներէ կը մեկնի գոհ սրտով եւ առ ոչինչ գրեւոր ի սէր աղքատաց կ'ըլլած հովը ու բուքը : Խումբին մէջէն մէկը «սա գուռն ալ զա՛րկ» կրսէ

տութեան մասին կատարեալ հմտութիւն եւ տեղեկութիւն ունէր , այս պաշտօնական թուղթերն ու թղթակցութիւններն ալ քննութեան մը եւ ուսումնասիրութեան մը ենթարկեց : Ժօ խի նախնական հարցաքննութեան մէջ Սամուէլ Ֆային անուն մէկը յիշատակուած էր որ բացայայտ էր թէ մեծ կարեւորութիւն մը ունէր : Վկայութեանց եւ քննութեանց հաշիւով , Սամուէլ Ֆային կաղ էր : Միւս կողմէ , Պուլկարիոյ մէջ տինաւիթի փորձեր կատարած պահուն ըսպաննուող Հայ յեղափոխականներու պետերէն խորթորդ Սրբայրեան ալ կաղ էր : Հետեւաբար , Սամուէլ Ֆային եւ խորթորդ Մրքայ լեան միեւնոյն անձը պէտք էին ըլլալ : Մահօթ էր արդէն թէ Սամուէլ Ֆային անցած հոկտեմբերի մէջ հեռացած էր Պոլսէն . միւս կողմէ Սօֆիայի քոմիսէրութիւնն ալ կը յայտնէր թէ կաղ խորթորդ Պոլսէն պաղած է ի սօֆիա , ուր շարունակած էր իր Պայթումի կիւրճերը : Հետեւաբար այս երկու անունները կողող նոյն անխաղաղ տանը , Սամուէլ Ֆային ծածկանուին տակ կաղ խորթորդ Մրքայ լեանն էր :

լապտերակիրն . միւս մը կատարէ —Այն տեղացի է , չտար : —Կուտայ կրսէ Սոսկալին : Չախ—Թախ դուռը կը զարնուի , տանտէրը , բարեկեցիկ տեղացի մը , դուռը կը բանալ . —Ինչ կուզէք կոր : —Աղքատներուն փայտի ստակ . —Աղքատախնամ կայ , թող ան տայ , ամօթ չէ՞ որ գիշերով դռները ընկերէք :

Աղքատախնամն է որ ձեզ կը դիմէ , եւ հիմայ հաւաքուելիք դրամով առաւօտուն փայտ պիտի գնէ որ բաժնէ աղքատներուն . . . :

Տանտէրը , «ես շատ խօսք չեմ գիտեր» խոսքով ներս կը քաշուի , խումբը դռան ետին քիչ մը տատանելէ յետոյ , դուռս կենիւ սա խօսքերով . —Ես չըսի՞ որ տեղացի է չտար . —Եղբայր հայ չէ՞ , ինչու չտար . —Չես գիտեր որ տեղացիները զըրամ չտալու պատճառ կը փնտռեն . —Բայց Աղքատախնամն օգնու թիւն ուղղութեամբ շատ տեղացի է . —Քանի որ այդպէս է , Աղքատախնամն ալ տեղացի աղքատները տեղացի հարուստներուն թող զրկէ : Այս խօսակցութեան միջոցին Սոսկալին կանայտանայ , եւ խումբը արդէն սիրտը կոտրած վերջի կոշտ ընդունելութեան , զաւաւստի պ օտար վերային ալ յանկարծ անյայտացում մէն վնասած կը ցրուի : Եւ աղքատները կը սպասեն մինչեւ այսօր որ իրենց փայտ տրուի : Ա .

## ԱՂՔԱՏԱԽՆ

Միլիպէի Աղք . վարժարանաց հոգաբարձութիւնը ամսոյս 5 ին ի նպաստ վարժարանաց ընտանեկան պարահանդէս մը տուած է , երեկոյթը յաջող անցած է 400 ֆր . զուտ հասոյթ գոյացուցած է :

—Նոյն քաղաքէն սա տողերը կը գրեն մեզ . «Տեղւոյս Դաշ-

իսկ իրեն ընկերակցող էտուար Ժօրիս անցադրով ստորին սենն ալ որուն խնկարկուներ ճշգրի կարելի չէր եղած հոն , եւ պայթումին հետեւանքով Սամուէլի հետ սպաննուած էր . այն ալ Պեթիացի է . տուար Ժօրիսի եղբունքը ընկերներէն եւ Սինկերի վաճառատան պաշտօնեաներէն Արնաւուտգիւղի Վառնապուհ Գէնտիւրեանն էր , որուն փախուստը դիւրացուցած էր Ժօրիս , իր անցադրը տալով անոր :

Աստուծոյ բացարձակապէս եւ յստակօրէն ճշտուած են : Այս վերջնական եւ ճշմարիտ արդիւնքէն բացայայտ կը տեսնուի թէ Ժօրիս իր անցադրիւնները անձամբ Վառնապուհ Գէնտիւրեանի տալով , յեղափոխական նպատակները դիւրացուցած , գործադրած եւ յիշեալը Պոլսէն փախցնել տուած է : Քննիչ մարմինը , մէկիկ մէկիկ երեւան հանեց ծածկուած ճշմարտութիւնները եւ զանոնք պարզեց Ժօրիսի առջեւ որ Պեթիական դեսպանատան Բ . Թարգման Մ . Մարգէթէի ներկայութեան հետեւեալը խոստովանեցաւ . —

(Շարունակելի)



նակցական կոմիտեն գլխավոր հայ վաճառականներուն սպառնալիցան հրաւեր ուղղած է դրամ պահանջելով իւրեւ կազմակերպչէք։ Այս վայրենի սովորութիւնը դեռ չվերացաւ։ Եւ քանի որ մեր մէջ կան վաճառական ան սկզբունք ազգայիններ, դեռ այս սովորութեանէն պիտի օգտուին մեր «քաջառազմիկ» գործիչները։

—Գահիրէէ Ազատ Բեկի կը գրեն թէ եգիպտոսի նոր առաջնորդ Տ. Մկրտիչ վարդապետը տեղւոյն ազգ. վարժարանը այցելած միջոցին Ազգային պատմութեան գիրքը կը տեսնէ և անմիջապէս տնօրէնը կանչելով դիտել կուտայ թէ վարժարանին մէջ այնչափ պէտքը չզգացուի ազգային պատմութեան անելի լաւ որ ուրիշ օգտակար գիտութեանց հետեւին աշակերտք։

Եթէ ստոյգ է եգիպտոսի նորընտիր առաջնորդին վերաբերւած այս դիտողութիւնը, մենք պիտի նախընտրէինք 40 տարի ալ առանց առաջնորդի մնալ քան թէ այդ տեսակ մէկը առաջնորդ ունենայ։

—Տ. Սարգիս Երկայնեան հայ նկարիչը փորձաւոր (Ամերիկա) աշխարհահանգէսին մէջ երկրորդ մէտալ ստացեր է իր երկու նշանաւոր դիմանկարներէն մէկը։ Այս հայ նկարիչը առաջինը ամերիկեան գեղարուեստական հանդէսներու մէջ արտասպասուել է։ Կը շնորհաւորենք մեր հայրենակցին այս նախաձեռնի յաջողութիւնը։

ՀԱՎԱՏՈՍԱԹ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Սթանպոլտան Ա. Հափաւ ապիւր տիրիւտիկի իւզրէ, Եւսէն էյալէթիւնտէ Արապլարըն ըսեանը ազգային միւստէթ թաթիլտէն սօնրա թէքրար պաշտօնը օլուպս աքթէրէր իլէ ճէնկէլէյէքտէ իմիշլէր։ Թիւրք օրտուսընըն վազիլէթի թէնլիքէլի կէօրիւնիօր։

—Սուլթանը Էօլտիւրէք գաւթընտան տօլայր Երուրդտա թէնլիք օլընմըն օլան թահգիգաթ զօմիսիօնըն րէյիսի Նէճիպ Մէլհամէ Էֆէնտի կէչէլէյէքտէ բաշա բուլպէսիլէ նալիլ օլմուշ ըտր։ Կու հափթա տալի վէզիլ օլմուշ տրը։

—Սէլանիքտէն Ա. Հափաւ ապիւրտիրիւտիկի իւզրէ, Սէնկէ եագըն Տէմիրհիսար գասպալտընըն պուկար մահէլլէսիտէ հիւքիւմէթ պիւր պօմպա ֆապրիգասը պուլմուշ տըր։

Իշպու ֆապրիգատա 350 հազըրլամըն վէ 1200 ատէտ հազըր։

լամագտա օլան պօնպալար պուլընմըն տըր։ Գէզա պիւր մըգտարնիթրօ—կլիսէրիլի, պիւր ճէնէնէմ մաքիւնսը վէ պիւր չօգ Մանլիհէր ֆիշէնկէրի էլէ կէչմիշ։ Մահէլլէ ասքէրլէ մուհասէրէտէ վէ չօգ Պուկարլար թէվգըր օլընմագտա տըր։

—Մաքէթոնիւնըն էճնէպի գօնթրօլ զօմիսիօնըն իալալ օլընան թիւրք ազալը Զիյա պէյ Սթանպոլտան հարէքէթ իթմիշ տիւր։

—Իզմիրտէ վէ Ազէքսանպիւտա Պուկարիա թարաֆընտան պիւրէր թիւճար վէքիլլիկի թէնսիս օլընմագ իշիւն, պուկար հիւքիւմէթի Պապը Ալիյէ միւրաճաթ իթմիշ տիւր։

—Աճէմիստանըն թալէպի իւզրէ, սիւնօր թալիլի իշիւն նասպ օլընան գօմիսիօնըն թէնէմիսիսիտէն էվլէլ թիւրք ասքէրլէրին թուլթուրլարը մէվգըլարտան կէրի չէքիլմէլէրի իշիլի ինկիլիզ վէ Բուս տէվլէթլէրին նասահաթլարըն տալի Երուրդ Սէրալիտա էնէմիլլէթ վէրիլմէտիկի Սթանպոլտան Թիւնա պիւրտիրիլիօր։

Տ Ա Ի Ի Լ Ի Է

Սօպրանիէ կէչէն հափթա Բուսիս, Ինկիլիթէրտ վէ Ալըմանիա իլէ ագտ իտիլէն թիւճարէթ ահտնամէլէրի թաստիգ իլմիլի թիւրք Պուկարիալա միւրա գալմըն օլան գաբիթիւրաիօնլարըն (Իլմիլալաթըն էճնէպիլէ) աղըր շարթլարընտան Բուսիա վէ ինկիլիթէրա վաղ կէչտիլէր։ Ալմանիա տալի գըսմէն սարֆը նաղար իլմիլի։

Մալիյէ նաղըրը Մ. Բալաքըմլէ պու եէնի ահտնամէլէր սայէսիտէ Պուկարիանըն թիւճարլըրը վէ սանաթլարըն իլէրլէյէնէք վէ իսրաճաթիւր րէք արթաճաղ տըր։ Եթէ ֆրանսա վէ իլմալիա իլէ ագտ օլընան թիւճարէթ ահտնամէլէրի տալի Սօպրանիլէնի թաստիգիլէն իհալէ օլընմուրլար։

Աւստրիա—Հոնգարիա իլէ թիւճարէթ ահտնամէլէրի իշիւն միւզէքթրաթ տէվալ իլմէքտէ վէ շարթլար սրրը թաթլարլազտա տըր։ Սերպիա իլէ տալի մուգարրէր օլան թիւճարէթ ահտնամէլէրի նաքեմար էլան սրրը թաթլարլար իսէտէ, րէք գարտաշանէ վէ եէքտիլէրիլէ ֆալտէլի շարթլար պուլընտըր սէօլլէնիլիօր։

Բաղար ազալար վառնտան հարաքէթ իթմիշ օլան Պորիւ նաթ պուկար վաքօրը չէտիա ֆուլթոնայա թաթլարլազ, կէօլէրթէտէ պուլընան հալլանաթիւր վէ պաղը մալլէրի տէնիլէ տէօրմէլէ մէճպուր օլմուշ վէ իսալլը իստարաթլէ քէնտիսիլի Սթան

պօլ պօղտընտան իշէրի աթմըշ տըր։

Բ Ո Ւ Ս Ի Ա

Ձար վէ վիթթէ իսթիւլարն թէսքիլի իշիւն պիւր չօգ լիպէրալ սընըֆարընտան վէ զապիլթլէրտէն իսթիւլար գապուլ իթմէքտէ օլտըրլարը կիպի, Տուճանըն թէնէմիսի իշիւն ինթիլապլար իճրասըն՝ գարընըրլըր սէպէպի իլէ՝ մէյտան պուլընմաշաղընտան, հէր հալտէ սըգը թէտալիլէր իթթիլալ իթմէկէ մէճպուր օլմուշար տըր։

Պու կիւն Բէթէրսպուրկ շէհրի իւշ գըսմա թաքսիմ օլընուպ, ասայիլիլ մուհաֆաղասը իւշ թէնէրալլարա իհալէ օլընմըն տըր։ Կու թէնէրալլարըն մայէթիլտէ սիւվարի, րիյատէ վէ թօքուլալլը ասքէր պուլընմագտա օլուպ, իւք ֆիշէնկ բաթլալասընտա իտարէի ասքէրիլէ իլան իտէնէքլէր տիւր, իշիլէրիլ մահէլլէրի թօքլար իլէ գուշալտըրմըն տըր։ Եվլէր Եօլլանըլմագտա չօլար թաթլարլազ հապս իտիլմէքտէ իշիլէրի պիլլէշմէմէլէրի իշիւն թէտալիլէր էլէ ալընմըն տըր։

—Էն աղը 150 մէպուս Բէթէրսպուրկտա թէնէմիլ օլընմալտըր ճա Տուճա աշլարմաշաղընը տալիլիլ նաղըրը սէօլլէմիշ տիւր։ Ղիւրա շըմէնտըրլէրիլ թաթլիլ վէ իսթիւլալ սէպէպի իլէ սէշիլէնէք մէպուլարտանէք սէրիսի վաղթընտա Բէթէրսպուրկա եէթիլմէյէնէքլէր։ 1900 սէնէսի իշիւն Տուճալա 1, 800,000 բուպլի մէսարիֆ հէսապ օլընմըն տըր։

—Լիպաօտա սիւքիլէթ պաշլամըն տըր։ Վարշաւատա ումուսմէն թաթլիլ մէշլուլիլիլ եաբալարլար։

—Պիւր գաշ հափթալարտան պէրու Բէթէրսպուրկտա կալկասիատան մալիւմաթ ալընմալար։ մալսապէրաթ քէսիլիլի տիւր։

—Իշիլէրիլ մէքթէլի Գօլիլ թէսիլ կէչէն յալմագտա վաղու պուլան գրրկընըն զիքրի իշիւն կէլէնէք յալմագտա թէտլարլար, մաղաղալար վէ ֆապրիգալար գաբալաճաղընը վէ իքի կիւն ումուսմէն թաթլիլ մէշլուլիլիլ իտիլէնէլիլիլ վէ Բէթէրսպուրկտա պիւր գաշ մահէլլատէ նիւմալիլլէր օլընմաղընը էմր ու իլան իլմիլ տիւր։

—Հիւքիլմէթ միւտէպպիլարնէ վէ գտն տէօրմէքտէն սաղընարաթ թաթլիլլար սուրէթտէ ասայիլիլ իպգալարա չալընիլիլ։

—Փաշարալարտա զուհուր իտէն իսթիւլալ ու ըսեան կիւն պէկիւն պատըրըլմագտա տըր։ Ըսեան իթմիշ օլան Պալթիլ վի-

լայէթլէրիտէ թէնէրալ Օրուլըն ասքէր գուլլէթի իլէ ասայիլիլ իպգա իթթիլիլ վէ ասըլար իթալա կէլուպ սիւհալարը թէսիլմէյէնտիլլէրի սօն թէլէկրաֆ պիւրտիրիլիօր։

—Օտեստան Բիշնէվէ կիտէն շըմէնտըրլէր գաթարը իւշէրիլէ պիւր թաքըմ ճանիլէր հիւճուլէ վալիւլարա կաղ տէօքթէք եադարլար, վէ Բիշնէվ պանգասընա ալիտ օլան 9,600 լիւրալըր պիւր մէպաղը գալտըրըլար։ Եօլըլարտան չօլարըն էօլմիւշ եանմըն տըրլար։ Իշպու ճիւնալէթտէ շըմէնտըրլէր մէմուրալըն տալիլ մէտիլլէ վար տէյօրլար։

Թ Ի Ի Ճ Ճ Ա Ր Ի Յ Է

ՎԱՌՆԱ, Դեկտ. 24

ՋԱՆԻՐԷ

|                |                  |                                          |
|----------------|------------------|------------------------------------------|
| ՊՈՒՂՏԱՅ        |                  |                                          |
| Վալիս          | 54-60 լիպ.       | 9.80 / 11. 40                            |
| Արապա          | 52-62 լիպ.       | 9.60 / 11. 80                            |
| ԱՐԲԱ,          |                  |                                          |
| Վալիս          | 100 քիւ          | 11. 50 / 11. 75                          |
| Արապա          | 42-47 լիպ.       | 6.60 / 7. 0                              |
| ԵՌԻԼԱՅ արապա   | 33/36 լիպ.       | 5. 20 / 5. 30                            |
| Վալիս          | 100 քիւ          | 12. 20 / 12. 30                          |
| ՖԱՍՈՒԼԵԱ արապա | 100 քիւ          | 25- / 29                                 |
| ԲԱՐԻՅԱ         | 100              | Եօք                                      |
| Արապա          | 100 քիւ          | Եօք                                      |
| ՏՈՐԸ արապա     |                  | 10 / 11                                  |
| ԳՕԼՁ արապա     | 55-60 լիպ.       | 11. / 13                                 |
| ՄԻՍԻՐ          | 57-58 լիպ. առապա | 8. / 8. 30                               |
| »              | 100 քիւ          | 11. 20- 11. 30                           |
| ՋԱՎՏՈՐ արապա   |                  | 9. / 9. 60                               |
| »              | 100 քիւ          | 13. / 13. 50                             |
| Կիւնտէ         | 90-100 լիպ.      | վէ 50-60                                 |
| արապա կէլմէքտէ | վալիս մուսմէլիսէ | նաթլէն 20 ֆր. արապա մուսմէլէսի նաթլէն 20 |

ՍՆՐԱՅԻՅԷ

Նաթլէն 20, 20 ֆրանք  
Օսմ. լիւրալը 22, 75 ալթուն ֆրանք

ՊՈՒԼԻՅԷ

|                      |           |                                                        |
|----------------------|-----------|--------------------------------------------------------|
| Վարա                 | բիւստանտա | պաղալիլէ մալլէրիլ պու կիւն քիլիլլէր, ալթուն ֆրանք իլէ։ |
| ԳԱՂՎԷ                |           | 2.10 / 2.20                                            |
| ԵԷԷԷԷ ԵԷԷԷԷ          |           | 64                                                     |
| ԵԷԷԷԷ քէսմիլ         | սանաղ     | 34. 50                                                 |
| ԲԻՐԻՆՃ ԵԷԷԷԷ չուվալը |           | 42                                                     |
| »                    | Ֆիլիպէ    | » 38                                                   |
| »                    | Ինկիլիլ   | » 28.                                                  |
| Բիգօ                 | »         | 49                                                     |
| ԿԱՁ Սանաղըր          |           | 12.40                                                  |
| ՋԷՅԻՆ Եագըր քիւ      |           | 1.-1. 10                                               |
| ԳՈՒՐՈՒ Իւզիւլ        |           | 25                                                     |

Ա Լ Ե Ա Պ Ա Ս Տ Ը Ր Մ Ա

Գոյիլէրի թիւթիլիլտէ ալա վէ լէպի գալտարմա եէմէլէ արգոլ քէշ պալլան զաթլար։ Մուսալլատա Սանաթլէնըն ճաճը վէ պօլաճը մաղազ արընա գարըն եէնի ալմըն օլտըրմտի քեանա միւրաճաթ իթմիլ տիւրլէր։ Գիւրը 8-12 զրուշա գատար սաթմագալար։

Պասըրմաճը ՅԱՊՈՐ ԲԱՐՍԵՂԱՆ

Одговорили А. Курбетиянъ  
печатаютъ А. Д. Тодоровъ и С. Не-Врѣзъ